

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

РІК СЬОМИЙ.

Адреса редакції і контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6,
Телефон редакції 1458.
УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1912

на рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
111.	101.	91.	81.	71.	61.	51.	41.	31.	21.	11.	1.
6.	5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	0.65.

Передплат. на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 р., або по 1 карб. на протязі перш. шести місяців.
Ціна „Ради“ за кордон: на рік 11 р., (27 крон 94 гелери на австрійську валюту), на 1/2 року—5 р. 50 к. на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Коли закорд. читачі передплачують газету через пошти, то платять за газету по ціні, встановленій для передплатників в Росії.

Передплата приймається тільки в 1-го числа кожного місяця.
ЗА ЗМІНУ АДРЕСИ 30 КОП.
(При зміні неодмінно прикладати стару адресу.)

Автори рукописів повинні подати свої прізвища і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статті, більші, статті, до друку негодні, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам із коштом, а дрібні замки й дописи образно знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

З ПРИВІДУ надісланих до газети віршів редакція не листується.
Просьба авторів додержуватись правописзу „Ради“.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ Оповісток:

ЗА РЯДОК ПЕТИТУ, АБО ЗА ЙОГО МІСЦЕ:
перед текстом . . . . . 20 коп.
після тексту . . . . . 10 коп.
„сторонні повідомлення“ . . . . . 50 коп.
За ПЕРШИЙ РАЗ платиться ВДВІЧІ.
Оповістки про пошукування праці—в Конторі редакції приймаються на льотних умовах.

ОПОВІСТКИ від окремих осіб, фірм і закладів, що мешкають, або мають свої Головні контори чи Управління закордоном і скрізь в межах Російської імперії за виключенням губерній: Київської, Харківської, Херсонської, Орловської, та Подільської, окрім контори „Ради“—приймаються виключно в ЦЕНТРАЛЬНІЙ КОНТОРІ ОБ'ЯВЛЕНІЙ ТОРГ. ДОМА Л. Я. МЕЦЦЛЬ в Ко. Москва, Мискица, дома Ситова“ та в ОТДІЛАХ ТОГО Т./Д.: „в Петербурзі“,—Морская 11; Варшаві, —Маршаловака 130; Вільно, —Большая 38; Лодзі—Петроковская і Парижі, —8, площ. Біржа“.

Приймається передплата

на 1912 рік на українську газету

„РАДА“

РІК ВИДАННЯ СЬОМИЙ.

Газета політична, економічна і літературна. Виходить у Києві щодня окрім понеділків і днів після великих свят.

„Рада“ має широку програму, як звичайні великі політичні газети: дає огляди життя політичного, громадського, економічного на Україні, в Росії і за кордоном; друкує фельетони, а також статті критичні і твори красномовного письменства.

ДО СПІВРОБІТНИЦТВА в „РАДІ“ запрошено визначніші літературні і наукові сили.

„Рада“ має ВЛАСНИХ кореспондентів в Державній Думі, в Державній Раді, а також в політичних центрах Європи, в Лондоні, в Парижі, в Римі, в Мюнхені, у Відні, в Празі, у Львові, в Чернівцях і в усіх визначніших містах України по цей і по той бік кордону

Ціна „РАДИ“ з приставкою і пересилкою в Росії:

на рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6.	5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	0.65.

Передплату на рік можна виплачувати частками в такі строки: на 1 янв., 3 карб. і на 1 апр. 3 карб.; в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 марта 2 карб. і на 1 мая 2 карб., або по 1 карб. що місяця впродовж першого півріччя.

Пробні №№—**БЕЗПЛАТНО.**

Всім передплатникам, що виплатять **ЩЕ ШІСТЬ РУБЛІВ** буде вислано

„Словник української мови“

Зібраний редакцією журн. „Кіевская Старина“, преміюваний Рос. Акад. Наук і виданий під редакцією і з доповненнями Б. ГРИНЧЕНКА, в 4-х великих томах. В книгарнях словник цей продається по 8 карб., без пересилки.

ЗМІНА АДРЕСИ—30 к., артистам і учням всіх шкіл—**БЕЗПЛАТНО.** Адреса редакції і головної контори: у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6, біля Золотих Воріт. Телефон 1458.

Передплата на „Раду“ на таких-же самих умовах, що і в конторі, приймається: у Києві: 1) в Українській книгарні, Безаківська 8, 2) в Книгарні „Л.-Н. В.“, В-Володимирська 28, і 3) в Книгарні Череповського, Фундуківська 14) в крамниці „Час“, Театральна пл. 48; у Варшаві в Гр. Отвури; в Одесі в крамниці Литвиненка і в україн. книгарні „Діло“, Конак, 11; в Катеринославі—Книгарня Ловинської, Проспект в Межітопі—Мажова, д. 6. Ессена у д. Залізаня; в Подтаві—Книгарня Маревича, бульвар Котлярського; в Петербурзі—Книгарня Воляф; в Харкові—Українська Книгарня, Рибна.

Редактор В. Яновський. Видавець Б. Чикаленко.

Перший ТЕАТР „МІНІАТЮР“

Сьогодні, 4-го, понеділок 5-го, вівторок 6-го і в середу 7-го марта
1. **Закон життя** „др. на 1 д., пер. Беер. Виключно право вистави.
2. **Молли** („Блюз анді уайт“), інсценір. дивертисмент-гротеск. Виключно право вистави.
3. **М. та Ж.** „філ. сатира на 1 х. Володіта. В антрактах СІНІМАТОГРАФ (зайовіці, ПАТЕ-ЖУРНАЛ). Початок о 7 год веч. в неділю в 6 г. веч. По сезонам: 1-й—7 г., 2-й—8 г., 15 хв., 3-й—9 г., 30 хв., 4-й—10 г., 45 хв. В неділю: 1-й—6 г., 2-й—7 г., 15 хв., 3-й—8 г., 30 хв., 4-й—9 г., 45 хв., 5-й—11 г. в. Вхід через кожних півгодини. Слідуючий XIX-й цикл з четверга 8-го марта.

Приймається передплата на 1912 рік на

Літературно-Науковий Вістник

місячник літератури, науки й суспільного життя, що виходить книжками 12—15 аркушів великої вісімки під загальним проводом проф. Мих. Грушевського. Видане Українсько-Руська видавничя спілка. Редакція й адміністрація (лише для Росії): в Києві, Велика-Володимирська, 28. Адміністрація просить поновити передплату завчасу. Передплата в межах Росії з пересилкою на пів-року 4 карб., на цілий рік 8 карб. Книжки висилаються раз на місяць; хто надсилає передплату по виході книжки, дістає належні книжки при найближшій розсилці. На зміну адреси треба прислати 30 коп. при тім треба подавати все не лише нову, але й стару адресу. Для незможних учеників і студентів вищих шкіл, сільських учителів і учительок, підурядників, робітників і селян передплата на рік 6 карб.

Банкирський Дім
М. С. МАТУСОВСЬКИЙ
КИЇВ, ПОДОЛ, Олександрівська площа д. № 10.
Робить всі банкірські операції.

Свіжа генатомба.

По трьох з половиною роках, що відділяють нас од страшної Риковської катастрофи, яка відбрала життя 260 робітникам, маємо знов масову катастрофу в українській гірничій промисловості. Вночі проти 1 го березня в шахті „Італійка“ російсько-доленського товариства, в Макіївці, таганрозького округу, скінчився вибух гримучого газу. В результаті—53 убитих, 17 поранених і 25 нерозумкуми робітників, а всього—коло 100 людських жертв.

На кого має впасти кров цих жертв—досі ще не встановлено. Як завжди в таких випадках, вину намагаються скинути на самих робітників—кинутий сірник, запалена цигарка, тощо. Так саме робилося й тоді, коли розпочато було слідство в справі Риковської катастрофи. Тоді також хотіли скинути вину на самих робітників, та зараз же вияснилось, що вибух мусів стався рано чи пізно, бо ще за два тижні перед катастрофою десятник записував 4—5 відсотків гримучого газу в шахті, тоді як закон дозволяє працювати найбільше при двох відсотках газу. Чи не виявиться щось подібне й в теперішнім випадку?

Державна Дума відгукнувшись на макіївську катастрофу дуже чуливо. Майже без обміркування ухвалено спільне запитання соціалдемократів у справі катастрофи, постановлено домогатися, щоб сім'ї убитих і поранених жертв дістали належні забезпечення. Але все це спочуття Дума виявила занадто пізно. Треба було ще після Риковської катастрофи видати строгий закон про охорону життя гірничих робітників, треба було встановити суворі кари за недодержання цього закону. А на ділі нічого не тільки не подбав про видання такого закону, а й взагалі робітниче законодавство за всі 5 років існування третьої Думи ні на крок не посунулось наперд.

Кооперативний з'їзд.

Сьогодні в Києві має відкритись з'їзд представників товариських крамниць киевської спілки. З'їзд має розглянути багато першорядних питань—про взаємні відносини між киевською спілкою й поодинокими крамницями, про відносини між киевською й московською спілками, про порайонні об'єднання. Роботи багато й роботи вдячної.

Коли на той з'їзд зібралось так мало делегатів, то сьогоднішній з'їзд повинен привабити ще менше число учасників. Ще поки киевська спілка була самостійною організацією—з нею так чи інакше рахувались і її діяльність цікавилися. Тепер, коли вся її зоргова діяльність перейшла в руки московської агенції—спілка поперуналась у „живий труп“. Що-ж до діяльності московської агенції, то вона, як признаються сами місцеві кооператори (див. доклад д. Тихомирова в „Наш. Діал.“), особливого успіху не має. Тим і пояснюється та атмосфера загальної байдужості, в якій пройшли підготовки до з'їзду, і тим можна буде пояснити не дуже то ясні наслідки від з'їзду.

Д-р Черняк В. Житомир, 19. Приймю 9—12 та 5—8, жінки 1—2. Праці (сід), вел., мочолод. под. розст. Усі спец. методи гоїння.

До Великодних свят! Крамниця „ЧАС“ у Києві (Театральна пл. 48). Пропонує до уваги шп. покупців **дерев'яні писанки** випалені та розмальовані в укр. народному стилі. Ціни од 40 к. 5-171-2

І-ша ЗУБНА лікарня. При лікарні ХИРУРГ. Прорізня 10.

Спеці-яльня **кожно-венерич. лічебница** к. № 16, Михайлівська. Поразв 50 к. Прі: 10—2 дн. та 7—9 веч. Од 5—7 веч. завікуюч. атеба. Д-р Голдберг, приймає у себе № 16, В-Васильківська.

ЗАРОБІТОК
50, 100 і більше руб.
може мати інтелігентна людина
3 КОМІСОВИХ %
Практичні знання та техніка прості і скоро осягаються.
Пропоції **ОБОВ'ЯЗОВИМ** зазначенням своєї попередньої та теперішньої діяльності адресу—Почтампт, пост. вати **КИЇВ**, скринька ч. 185. Перевару мають особи, що живуть в Києві, чи в його передмістях. 0-158-5

Театр Городського Народного Дому

Трупа українських артистів Миколи САДОВСЬКОГО. Сьогодні, 6-го марта весела комедія **Паливода XVIII століття** на 4 д. з співами, Карпенка-Карого. Завтра, 7-го, у 1-й раз нова п'єса І. Франка **УКРАДЕНЕ ЩАСТЯ** на 5 днів. У четверг 8-го, для збільшення фондів Київського Кабуу служущих фармацевтів вигод. **ЕНЕДА**. У неділю, 11-го, для вистави: ранок. від 10 до 50 к. **БУРЛАН**. Вечер. **БОНДАРІВНА**. У понеділа 12-го, від 10 до 1 р. 20 к. **БЕЗУЛАН**. У вівтор. 13-го, на користь товариства скорої допомоги учням вищих учебных інституцій г. Києва у 48 раз **ЧАРІВНИЦЯ** Незаборо у 1-й нова історична опера **БРАМНА РОСОЛІЯНА** на 3 дні з прологом. Квитки продаються з 11 год ранку до 2 год. дві і від 5 до 10 год. веч. Початок о 8 год. веч.

Городський Театр. Дирекція С. В. БРИКІНА.

ТОВАРИСТВОМ ОПЕРН. АРТИСТІВ **Целестіни Бонінсеня**, відом. драм. артист. **Д. Б. Зіновьева**, відом. артистка. **Цезаря Формікі—Айда**, відом. артистка. Уч.: х-ви Цел. Бонінсеня, Войченко, д. Зіновьев, Формікі, Підвольский, Летичевский, Янінов. Ноч. в 7 1/2 г. в. Завтра, 7-го, гастроль кологат. сопрано **МАРІИ ГАЛЬВАН ДЕ ТЕХАДА** відом. лірико-драм. тенора **ЗМІЛЮ ПЕРЕА**—, **РИГОЛЕТТО**. В четв. 8-го, гастроль **ЦЕЛ. БОНІНСЕНЬЯ** і **Д. Б. ЗІНОВЬЄВА**—„**ГУГЕНОТИ**“. Квитки взят. на 6 го мар. на оп. „**Гугеноти**“ зійшли на ту-ж оп. 8-го марта. Гастроль: **ЦЕЛ. БОНІНСЕНЬЯ**, **ЗМ. ПЕРЕА** і **ЦЕЗ. ФОРМІКІ**—„**ТОСНА**“ і „**ДЖІОНОНДА**“. Гастроль: **ЦЕЛ. БОНІНСЕНЬЯ**, **Д. Б. ЗІНОВЬЄВА** і **ЦЕЗАРЯ ФОРМІКІ**—„**ТРУБАДУРЬ**“ і „**ФОРІНАНКА**“. Гастроль **МАРІИ ГАЛЬВАН** і **ЗМІЛЮ ПЕРЕА**—„**ТРАВІАТА**“. Гастроль **Д. Б. ЗІНОВЬЄВА**—„**ЖИДОВІНА**“. Гастроль **ЗМ. ПЕРЕА**, при уч. **О. А. ШМІД**—„**МАНОНЬ**“. Квитки на всі вистави продаються.

На РОЗІ ХРЕЩАТИКА 31, та ЛЮТЕРАНСЬКОІ.
„СОВРЕМЕННИЙ ТЕАТР“ вистави
Хрещатки 31, хід з Лютеранської вул.
Дирекція арт. С. П. Б. Императ. театр С. Н. ЖДАНОВА та І. Я. ГЛАДНОВА.
Сьогодні, 6 марта **У вечері—чотири вистави.** **ПОЧАТОК О 6 Г. ВЕЧ.** 1) **Кінематограф.** 2) **„Кофейная Кантата“**, музика Югана Баха. 3) **Інтерлюдії** **Е. А. МАРШОВОІ.**
4) **„Домъ на Петербургской сторони“** на 1 д. з співами, твір Каратигана. Мієдн. нумеровані. Ціни місця: ложі 5 карб., 1.10, 75 к. і 50 к. Учням число квитків обмежено. Квитки завчасно продаються в касі театру з 1 г. до 3 г. Декорації художника І. І. Єсєєва. Режисер І. О. Соєфер.

спілкою і товариствами, що входять у неї; 5) взаємовідносини між Київською і Московською спілками; бажаний і можливий напрям діяльності обох в київському районі; 6) порайонні гуртування товариських крамниць.

Заява селян х. Горенки (коло Пушчі-Водців). Вповітову земську управу надіслано прохання й приговор горенського сільського соходу про те, щоб урядом не дозволяла будувати в горенському лісі, на межі з Горенкою, санаторії для сухотних євреїв. Протесту вважають, що санаторія одіє в них хліб, який вони мають з наймання д.ч. бо, мовляв, нідин дачник не хоче жити побіч з сухотними євреями; потім того вони сами бояться заразитись сухотами й нарешті, як писано в проханні, „общество само не желаеть ничего общаго съ євреями имѣть“.

Навара агрономів при нив. губ. зем. управі. На нараді 4-го марта вироблено програму с.-г. курсів для селян. Курси впорядкуються в кожному повіті. Праймають на їх по 40 душ і тільки в свого повіту. Курси по бжільництву вирішили улаштувати в таких місцях: з 20 апр. по 5 мая в селі Мохніч, черк. пов.; з 5 по 18 юня у Скварі; з 1 по 10 юня у Мартиновичах Млизах, рад. пов.; на курси приймають по 30 душ. Курси по молочарству вирішено улаштувати у ноябрі в селі Ставки, радом пов., при їх же улаштувати і вразкову годівлю худоби.

На нараді 5 марта губерн. агроном Черних радить повітовим агрономам які мога поспішити в обрахунок на 1913 рік, бо департамент хліборобства спізнавав на агрономичну допомогу селянам 5 1/2 мільйонів руб. і коли агрономи не подадуть обрахунків до 10 априля, то губ. земська вібрания не вотагне подати їх завчасу у департамент, чере що можливо востанься або зовсім без допомоги, або ж в дуже малю.

Скварський агроном В. Я. Кудіберський прохає губернську управу, щоб ускорити цю справу, розіслати від себе циркуляри, по яким повітовим агрономам буде легче розбираться, бо циркуляри департаменту незрозуміло написані і по їх може тільки той розібратись, хто сам особисто балакав з чиновниками департаменту. Губ. агр. Черних згожується з цим.

Потім піднімається питання про з'їзд представників 7 повідних земств по закупці с.-г. машин. З'їзд цей відбудеться у Києві в кінці априля. Черних прохає прихати агрономів і висловити свої думки і погляди на різні машини, бо тепер, коли деякі інституції оповістили бойкот американських машин, це питання великої ваги; особито він тіє думки, що про бойкот і думати нічого. Агрономи не повинні викладати чудові американські машини, а радить російські. З поглядами д. Черних згодні і другі земства, між иншим, деякі повітові в Київщині, котрі вже пописували собі для земських складів і прокатних станцій сільсько-голод машини американської роботи.

На залізниці. Ходить чутка, що начальник технічного одділу Янушевич переходить на казансько-мозковську залізницю. Крім його, кидають службу на пів.-зах. залізницю два начальники служб, два помічники начальників служб, два начальники одділів, а також інженер Хижняков.

З Київщини. Земський податок. Наш кореспондент повідомляє, що сільські громади сел: Вільні, махалівської, софійської та петропавлівської Вуршагівок, микольсько-борщатівської волості, київського повіту, вироблюючи розкладає трат в бжичому році, зріклись оподаткувать себе повітовим земським податком і завести останній в розкладку. Що-ж до казенних і губернських повинностей, то їх громади правили без суперечок. В перелічені села тричі виїздив мировий посередник 1-го участку київського повіту, —радів не одмовлялись од виплати повітових земських податків, але нічого з того не виїшло.

Закон в таких випадках дозволяє стребовать ці податки примусом.

Медицина допомога. В кагарлицьку лікарню, київського повіту, за 1911 рік звернулось за медичною допомогою 19063 душі, які разом за рік прихотили 29438 разів. Окрім цього до участкових фермалів звернулось 7296 душ, які зробили за рік 11828 виїзтів.

Нещастя. З села Війтовців, скварського повіту, наш кореспондент пише, що там через недогляд втпівся малевий хлопчик селянина Д. Черніша. Завалили трупи хлопчика аж на другий день.

Золоти. Арешт стражників. Недавно в містечку Коломиному, новогородолинського повіту, як пише „К. П.“, по підозріанню за якусь крадіжку заарештували були місцевого жителя Ол. Беркуту. На другий день зашли Беркуту в перериванні гордім. Тут же коло нього лежала окрівавлена шабля одного з стражників, які вартували заарештованого. Стражники сказали, що Беркута сам себе зарізав тоді, коли вони пішли до своїх кошей. Коли Беркуту побили, то на тілі знайшли багато свіжків і виявилось, що його зарізано було тоді, коли він був уже не живий. По наяву судового слідователя заарештовано трьох стражників, які вартували Беркуту.

З Поділля. Кривава подія. В селі

Мелешківській-Луці, вінницького повіту, селянин Трох. Романюк з своєю жінкою зарубав свого 60-літнього батька та 18-літню сестру. Сталось все це через суперечку за землю.

На школу. Селяне Журавлівської, Савинської, Клебанської та Ободнянської волості, брацлавського повіту, з дозволу подільського губернатора, вібрали 50 тисяч карбованців на сільсько-господарську школу.

Переселенці. На протязі 1911 року в Поділля виїхало за Урал 7447 переселенців і повернулось назад в Сибір 4240 душ. За той же рік виїхало в Поділля ходаків за Урал 762 душі і повернулось до дому 824 душі.

Товариства. Товариська крамниця в селі Сарнові, прокурівського повіту, дала прибутку 76 карб. 54 к.

В містечку Волковнах засновується товариство взаємного кредиту.

Грім. З містечка Окни наш кореспондент пише, що там 28 февраля була страшна злива з громом та блискавкою. Старі люди не памятають на своєму віку, щоб так рано, коли ще лежить сніг, була злива з громом.

З Чернівщини. Родич міністра. Недалеко од города Стародуба, в селі Плотніці, як пишуть „Бирж. В.“, живе в маєтку родич міністра Щегловитова, Чарнолуцький, це молодий чоловік. Цей родич любить викладати всякі „фертели“ і частенько б'є селян. Траплялось, що він нагнав сам був на вулиці Стародуба людей. Хоч і єсть чимало свідків, які бачили його гавевні вчинки, та з ним не можна нічого зробити:

„Я—родич міністра: хто осміліться на мене скаржитись,—звичайно каже Чарнолуцький.“

Окрім цього цей „родич міністра“ має собі за оборону і відомого Пурішкевича, до якого він часто звертається і жалується на „кращому“ га на поліцію, яка хоче його „утяхомирить“.

З Полтавщини. Т-во освіти. В Кобеляках відкрили „т-во освіти“. Недавно в цьому городі була громадська бібліотека, в якій було більш 4000 томів книг, та по бібліотеку заврали. Книжки та мебель бібліотеки були передані земству. Коли ж на зборі „т-ва освіти“ члени домагались, щоб земство повернуло все це їх товариству, представителі повітової управи Воїнскієв, що ні книжок ні мебелі в земстві немає і нікому не відомо, де вони. Збори доручили правліику зробити розслі: де ділось майно бібліотеки.

З Харківщини. Народні бібліотеки. У валківському повіті налічується 30 народних бібліотек. Всі ці бібліотеки відкрили харківське „общество грамотности“ з 1894 року до 1907 р. Найбільш було одкрито в 1903 році. Діяльність бібліотек припинилась з 1907 року, коли губернське земство перестало видавати їм 15 тисяч субсідій, книжок в бібліотеки не випускали і нових бібліотек не одкривали; бібліотекарям до 1911 року не видавали жалування. Такі нелади в бібліотекх одбили досячих читачів і там лишилось тільки школярі.

Українська вистава. В селі Теткино, біля с.т. Ворожба М. К. В. зал. відбулась оперета „Розумний та дурень“. Збору 217 кар. квитків не хватило. Перед цим відбулась теж вистава „За двома зайцями“. Квитків теж не хватило. Обидві вистави прошли в надзвичайним успіхом. На великодних святах гурток готувать третю українську виставу. Виконавці інтелігентні, а то проті робітники і сільські дівчата. Прибуток пішов од 1 вистави на користь місцевої пожежної дружини, а од другої на користь голодаючих.

Херсонщина. Ленція. В Херсоні 26 февраля в народній аудиторії відбулась лекція, присвячена пам'яті Т. Шевченка. Лекція упоряджена товариством саморозвитку „Вѣстник Звонія“, читався українською мовою. На оновій стояв портрет Шевченка, а виставили рушніками, і на екрані показувались малюнки чарівного лихтаря. Моська преса ні одяку стрічку не відкукалась, наче Херсон не українське місто.

Галичина.

(Од власної кореспонденції).

Випірання українських робітників з державних підприємств. „Монитор“, орган незалежного соціялеса Брайтера, по дає такий обурюючий факт. „Вид якого часу,—пише „Монитор“—на залізничних (державних) станціях у Львові, на головнім вакзалі і Підзамчу, приймають на роботу в магазинів і при службі руку виключно тільки робітників римо-католицького обряду (т. є. поляків)“... Одна якась пані з т-ва „Org n zasył Narodowoi“ IV округу (вшепольської) обходить по черзі бюра начальників урядів і кожного з осіб намовляє і зобов'язує, щоб тільки і виключно приймав поляків до роботи на залізниці“.

Поданий „Монитором“ факт є тільки одним кльмем в лядючку, що становить систему в усіх автономних і державних інституціях, де поляки є безроздільними панями.

На науку до чехів. При посередстві Краєвого товариства господарського „Сельський Господарь“ виїхало дьма дьма до Чехії 33 хлопці, господарські сини з повітів східної Галичини на господарську практику. В минулім році товариство також вислало хлопців до Чехії, а результат цього був дуже добрим. Чехи, як відомо, провадять дуже добре сільське

господарство і у них є чого навчитись. Хлопці будуть приміщені в ціле літо у окремих господарів з платою за роботу по риночних цінах.

Співновання української заробіткової еміграції до Прусії практикується по всій Галичині в широких розмірах. В соціальським довіті жандарми ходять по селах і одбирають від селян, котрі вмірились їхати на заробітки, легітимації урядів громадських. Те саме роблять на станціях залізничних, коли адябають робітників, що їдуть до Прусії. В західній Галичині нічого подібного нема.

На біжучі теми.

Хто не знає Коваленка, Депутата із Лисянки, Що тепер набив копєні, А колись не мав і дранки? Може так віхті й не знав би Із Лисянки „Соломона“, Що сидить нинім у Думі І „складає нам закона“, Та попася він, голубчак, Належ кудий у петельку: Од своїх селян убогих Одібрать хотів земельку. П. Михайлович.

Лекція І. Г. Черніша про розвиток російського машинобудівництва.

29 лютого в комерційному клубі губернского земський агроном І. Г. Черніш прочитав на користь голодних цікаву лекцію „Развитіє русскаго селсько-хозяйственного машиностроєнія вь связи съ вопросом таможенної политики и предполагаемыми мѣрпозятіями правительства въ направленіи развитія этой отрасли промышленности“.

С.-х. машинобудівництво почалось в Росії з початку XIX в. і обмежувалось лиш конструюванням простих машин, складні ж машини в Росії не вироблялись, а привозились з-за кордону. Причинами, які не сприяли розвитку с.-х. машиностроєнія, були: дорожня матеріял і загальні причини тогочасного російського життя. Далі лектор спіяється на розвиткові с.-х. машинобудівництва в Росії і в чужоземних країнах і приводить багато цифрового матеріялу для зьясування цього розвитку. В Росії за останні роки помічається великий зріст с.-х. машинобудівництва; в 1894 р. вироб російських с.-х. машин оцінювалось всього лиш в 7 мил. карб., а в 1909 році—в 40 мил. карб. Не дивлячись на такий значний зріст російського с.-х. машинобудівництва, Росія не може задовольнитись своїми с.-х. машинами і через це ми бачимо зріст ввозу закордонних с.-х. машин в Росію. В 1908 р. ввезено їх було на 9,594,000 карб., а в 1909 вже на 42,496,000 карб.

Франція ввозить в Росію машини для виноділля і сушення фруктів, Англія і Германия—ріжні складні машини і локомобілі, Австрія—коси і серпи, а Америка—так звані „уборочниця“ машини, Цікаво, що така проста річ, яка коса, ввозиться в Росію в великому розмірі, так в 1909 р. кіс було ввезено на 1,133,000 карб.

Росія майже не вивозить за кордон с.-х. машин не рахуючи сіялок Фільверта і Деліна, яких в 1907 р. було ввезено 650 штук.

Далі д. Черніш переходить до урядової політики що до розвитку с.-х. машинобудівництва. В своїй політиці що до розвитку с.-х. машинобудівництва уряд був цілком під впливом гірнопромисловців не на користь сільському хозяйству. У всіх своїх заходах що до поліпшення цього діла уряд радився з гірно-промисловцями, який одводили у всіх нарадах більшість місць, тоді як землевласникам давалось 2—3 місця. Таке домінує число гірнопромисловців у цих нарадах призвело до того, що більшість заходів уряду в цьому напрямку було на користь гірнопромисловців, а не сільських хазяїв.

Взагалі в політиці уряду що до с.-х. машинобудівництва можна зазначити три періода: перший період—вільний од всяких ставок, який тягнувся до 1885 року, коли було вперше накладено мито на с.-х. машини та знярядя; другий період—період протекціонізму, коли було введено мито в 50 і 70 коп. з пуда і останній з 1899 р. до нашого часу.

Зараз для поліпшення с.-х. машинобудівництва міністерство торгу і промисловости визнає за необхідне допомогати внутрішньому виробові складних машин через встановлення премій і інших привилегій для заводів, які вироблюють складні машини.

Законпроект через це визнає бажаним для захоування такі заходи: 1) зняти мито на станки та машини, які необхідні для оборудування заводів, що вироблюють с.-х. машини, 2) зняти мито на ті частини машин, як поки що не можуть у нас виробляти, 3) видача премій за вироб де-яких машин, 4) увільнення заводів і торгіалі машин од де-яких податків, 5) полегчення кредиту, як для заводчиків машин, так і для покупців, 6) упорядження в широкому розмірі виставок, конкурсів, іспитів машин російського виробу з призначенням високих грошових премій.

Д-ій Черніш ставиться до всіх цих заходів уряд скептично, бо вони на його думку не досягнуть своєї кінцевої мети—вдешити в Росії с.-х. машини настільки, щоб вони могли конкурувати з закордонними машинами. Одною з головніших причин цього те, що уряд прихильно ставиться до гірнопромислових синдикатів, які постають залізо і чуван. Поки ці синдикати будуть існувати неможлива дешевизна заліза і чуван, а значить і с.-х. машини.

Вибори в т-во взаємного кредиту в Полтаві.

Закінчилися вибори управляючого і його товаришів в товариство взаємного кредиту. Перемогла на цих виборах українсько-земська група, бо на товаришів управляючого вибрано кандидатів п'яї групи д.д. В. В. Дем'яновського і П. П. Чижевського—одного кандидата кадetskьої групи А. І. Смагіна забалотировано, а другий С. Я. Оголевцев, одмовився балотіруватись. Я. К. Імшенецького, якого виставляла кадetskьа група, хоч і вибрано за управляючого т-ва, але цього не можна назвати перемогою кандидатів, бо д. Імшенецький, як перводумець, стояв і в списках супротивників. Вибори ці показали, що більшість не за кадетів. Останні запропостували проти виборів д.д. Чижевського і Дем'яновського, вимагаючи, щоб було скликаю друге екстренне вібрания, на якому б переважно було кандидатів на товаришів управляючого. Між иншим, виставлялась знову кандидатуру забалотированого вже А. І. Смагіна.

Прис. пов. Сакон (ж.-л.) настоював на тому, щоб вибори не одбулись, бо балотировочний апарат був негодий. д. Сакова піддержує прис. пов. Семенченка (ж.-л.), доводячи, що обовязок вібрания признає ці вибори неправильними. Д-й Левітан (ж.-л.) каже, що вибори були зроблені в порушенням всіх форм, і коли не буде зроблено перевиборів, чого вимагає меншість, то для остатньої зостається одна рятунко—звернутись до суду.

По іронії долі в прогресивному кадetskьої групю агожувались і прая і перш од усіх націоналіст Сметанки, якому кадети обіцяли кандидатуру в члени ради, і славновісний Дудник-Решетник.

Д.д. Чижевський і Дем'яновський згодились перебалотіруватись. Другі вибори, що одбулись 28 февраля, дали такі результати: за Дем'яновського подано 605 голосів, за Чижевського 585 і за Колеснікова 535. Д.д. Дем'яновський і Чижевський одержали приблизно теж число голосів, що й у перше. 535 голосів, подані за д. Колеснікова, можна пояснити тим, що за його голоуовали націоналісти, єврейська група й кадети, які раніш оддали свої д. Смагіну.

Можливо, що голоюи ж.-л. здились з голосами націоналістів без попереднього блока, але факт той, що ж.-л. вкупі в націоналістами виступили проти земсько-української групи, що набрав особливий цікавості, коли ваяти на увагу недалекі вибори в 4 д. Думу.

В члени ради більшістю голосів вибрано д.д. Лукяновича, Ротмистрова і Старицького. (Полт. Гол.)

З вучасних настрів.

Сучасний романс. Дивлюся в журбою на шаха Алі, І шарпають душу печалі-жалі.

Завадто ймовірний був шах Магомет І Персію рідну любив над шербет.

Кохана ж країна клялася йому: „О, вірь—я належу тобі одному!“

В гостях раз у шаха сидів Толмачов, До нього постукав гидкий Глобачов.

„Прекепський ти, шаху,—шенпаув патріот, Ажже ж за тобою аж плаче народ“.

Шах дав йому чарку і злата на чай, А вірному джурі промовив: „Сидлай!“

Летіли на конях, немов ураган, Туди, де чекав їх старий Тегеран.

Як тільки уздріли жаданий кордов, Зневір'я, сумавія всі зникли, мов сон.

Прибглія. Скрізь пустка. Закрито базар. А любку цілує лихий бахтіяр.

В очах потемніло... „Дақ що-ж цей? Назад?..“ І подранай сльози зросили халат.

І рідну він землю скажево тошав Та сьому шкуру в підланих адрав.

Стогнала країна, купалась в крові І Алі послала прокляння нові.

Аж тиць оєь англійці: „Пожалуйте вол!“ Пропала вся справа, загинув і трон.

„В Одесу! в Одесу!“—шах джурі сказав І авідти п'ятами чим-дуж наживав.

Відтоді не спить вже більш Тегеран, Ні дйїа корова—звабивий Іран.

Дивлюся в журбою на шаха Алі І шарпають душу печалі-жалі. Шершень.

За кордоном.

Кандидати на посаду французького президента.

В 1913 році кінчаються уповноваження президента французької республіки Фальера. Сенатори виставляють на його місце кандидатом голову сената Дюбоста; кім Дюбоста на цю посаду виставляють свої кандидатури сучасні міністри: Пуанкаре, Вуржуа, Делькасе, Дюлої, Міл'єран і Бриан. Парижане вже б'ються об заклад за того, чи иншого кандидата. Найбільші шанси мають Дюбост, Пуанкаре і Делькасе.

В Персії. В політичному житті Персії повний застої. Настрій в народі трівожний і нервовий. Міністерство не виявляє ніякої діяльності. Англія і Росія не хочуть більше давати аванс в рахунок майбутньої позики. Чиновникам вже більше двох місяців не дають жалування і вони закидають головному казначея скаргами і проханнями. На всі скарги чиновників не має ніякої відповіді.

Ця критична становище поясняється тим, що пішов в відставку міністр закордонних справ і припинено переговори з державами. „Рус. Слово“ повідомляє з певного джерела, що одному з турецьких армейських корпусів, що стоять в Анатолії: наказано йти до границь Кавказу і Персії.

В Китаї. Військовий бунт в Кантоні втихомирено; покрано на смерть двоїх бунтівників—генералів.

Монголи збирають військо і з першими весніми днями хочуть напасти на пограничні китайські городи. Держави ухвалили пропозицію Юаншика що до Монголії, ні одна з них не матиме економічної переваги там, вся країна одкривається для вільної конкуренції держав.

Юаншика наказав засуджувати чиновників-хазарників до каторги на багато років. Тибетський лама, прибувши в Мукден, оповіств, що на трон вступив Хутухта.

Війна Італії і Турції. На пропозицію держав по посередництву Італії відповіли, що готова згодитись на релігійний суверенітет Султана і повну волю віри магометан, а також дати амністію арабам, що воювали проти Італії. Крім того, вона згожується взяти на себе частину турецького боргу, пропорціонально анексованій території і виплатити грошима за державне майно Триполітанії і Киренаїки. Далі, Італія зривається права содержувати в Турції італійську пошту і після турецької капітуляції згожується розпочати переговори з державами про гарантії недоторканности європейської Турції.

Останні вісти.

(З газет та по телеграфу).

Нещастя на шахті „Італьянка“. ПЕТЕРБУРГ. На шахті руско-діпешського товариства „Італьянка“, що лежить поблизу ст. „Маківка“, катериенських залізниць, відбухув угільний гав. Результати вибуху страши. Вільше ста душ робітників завалило в шахті. Негаймо еспацельна команда почала рятувати привалених. Одкопано 53 трупи і 17 раних. Робітники не доцитують ще 25 душ. В братській могилі поховано 44 душі. Через що сталось нещастя—не вотаовлено. Кажуть, що хтось запалив у шахті сирак.

Статистикою встановлено, що такі нещастя в південно східному районі стаються що-року. В 1905 році загинуло 70 душ, в 1910—40. За останні 4 роки на шахтах руско-діпешського т-ва загинуло 86 душ і восталось кадіками 703 душі.

Всякі звістия. ПЕТЕРБУРГ. З петербурзького університету увільняють 127 студентів, які не подавали семестрових зачетов.

В русокому українському товаристві в Петербурзі киянин Щоголів прочотав доклад „Обь украинофильств“. В докладі він доводив, що рух цей не шкодливий; він не національний, а космополітичний. Українцям прищелія його с.-д. і с.-р. Збрания постаовило, що необхідно змеашити сепаратизм українців.

„Рус. Знамя“ повідомляє, ніби на баканських нафтових промислах підготовляється грандіозна забастовка.

З Тифліса повідомляють, що 200,000 виграв служажий земельного банка Чакобаза.

Потійського голову скинуто в службі. Респочато клопотія, щоб оддати його під суд за те, що взяв в будівничих порту 358,000 карб. хабаря.

ХАРЬКІВ. Славновісного професора Гіммеля вибрано було в члени місцевого венеологічного т-ва. Тепер де-які члени цього т-ва листами в газеті аявляли, що не бажать бути в т-ві. Іаші ж радять скликати екстренні збори т-ва, щоб обговорити, чи можна проф. Гіммеля вважати своїм членом.

ВАРШАВА. По справі Дамавія Мадохи і инших героїв процесу прокурор подає протест, в якому вимагає більшої кари для засуджених.

Засуджені т-кож подали через своїх оборонців апеліаційні скарги. АКЕРМАН. Редактора газети „Акерманское Обзорніє“ губернатор оштрафував на 500 карб. з заміною арештом на 3 місяці.

ВЛАДИКАВКАЗ. Абрекіа Кораяева, Хостикова і Худістова військового суду засудав за збробою грабжі до смертної кари.

ПЕТЕРБУРГ. Експерт по олександрівській справі Успенський викликав на дуель члена Д. Думи Каменського...

ВАРШАВА. На варшавсько-віденській залізничній ульяняють старих служачих. В люблінській губ. увільнено трьох начальників станцій.

ЗА КОРДОНОМ.

ЛОНДОН. З Нью-Йорка повідомляють: в Гільвелі (штат Вірджинія) в суді, після того, як прочитано було присуд отаманові гурту розбійників...

КОСТЯНТИНОПОЛЬ. Турецьке казначейство порожніє, і молодотурецький уряд вишукує засобів, як би поповнити його. Цими днями оповіщено, що з жалування усіх чиновників буде виділено 10 проц. від то в пенсійний капітал.

Література, наука, умілість і техніка

«Сніг» ч. 10. Зміст: С. Подольний «Лист з Лондону»; Д.р І. Франко «Авбуца молитва св. Константина Солунського»; Вич-Лубенський «Джеротип. З нашого життя»; Оупдало (вірш); Суцова казка; Святкування пам'яті Т. Шевченка в Москві; З життя Слободської України; Вистава жіночих виробів в Чернівцях.

Театр і музика.

Український театр. Сьогодні в театрі М. К. Садовського йде весела комедія «Паливода XVIII століття» з участю кращих сил. Завтра перша вистава п'єси Ів. Франка «Украдене щастя»;

баптіам. Вже давно було кілька баптістів в с. Рохичівці, а тепер до баптіста стали приставати люди в селах Довжку і Очеретні.

Наші люди, здебільшого неприхильно ставляться до баптіста. Прозивають баптістів штудюдо, штундерами. Де-які люди, особливо баби, розповідають про них різні байки і догазують, що вони знаються з нечистою силою.

«Штундіста завше гарно чужого чоловіка приймають. Нагодуєть його добре і спати укладуть. Ого один странник понав в хату до штундіви. Найвся він і це заховав шматок хліба.

«Ви думаєте, що штундісти це євангелія повичитували таке? Ні. Я заприсягнуся, що ні. Книги такі єсть у них колдовницькі. От видки це вони вичитали. І ви думаєте, що це добре? Буде тим штундістам, як тим Л-овським. Вудли такі два брати.

І багато інших байок можна почути про баптістів од темних людей. Але таких людей у нас вже мало, і навіть противники баптістів, почувши таку байку, кажуть: «Ну, це то вже брехня! Це нароща про штундістів видумали. Але все таки, на що вони віру мівують. Наші діла, прадти так вірили, то й ми повинні в те, що й вони, вірити».

Такий аргумент «діла, прадти вірили», самий сильний і його частіше всього можна почути.

М. ВОРОНЬКІВ, переодласького повіту (на Полтавщині). Ставолице товариство. В нашому селі троє товариств: кредитове, потребительське та сільсько-господарське.

Потребительська крамниця торгую гарно. Загальних зборів не було; їх відкладено на місяць травень. Крепеська справа в сільсько-господарським товариством. Заснувало зовсім ніякої не виявило.

У товаристві є машини всяких карб. на 500, але робить ними нікто не вміє, а показати нікому, і вони більш стоять за даром. Товариство має і власну бібліотеку з 36 примірників, найбільш з книжок українських. Річних зборів не було й досі, та чи й будуть.

Треба ще зазначити одну радісну подію, яка сталася у нас 19 лютого. Це постановка сільського сходу про закриття монополії, цвиних та винного погребу.

Від контори. Звідомлення в грошах одержаних в фонд «на вшанування пам'яті Г. П. Шерстюка».

Нагнібіда—1 руб., Брижський—2 руб., Копалов—50 коп., Яременко—1 руб., Приймак—50 коп., Дробанський—30 к., Мельников—1 руб., Ведибіла—2 руб., Невідомі—5 руб. 60 коп. всього 16 руб. 20 коп.

Звідомлення в грошах одержаних на опорядкування могили А. Тесленка. Учителі-українці з Харківщини—15 руб., Украин. студ. громада технол. ін-ута (СПБ.)—10 руб., ріжні особи—1 р. 40 коп.

Звідомлення в грошах одержаних к-ою «Ради» в фонд на вшанування пам'яті В. Д. Гринченка. Одержано: від д.д. Андрійченко (Київ)—50 коп., Лотоцький (СПБ.)—100 руб., свящ. Вікул (Кодина)—50 коп., Українська студ. громада технол. ін-ута (СПБ.)—24 руб.

Звідомлення. На ювілейний дар І. Франка вступили жертви: від свящ. Вікул—50 коп., Сьогобочний (Київ)—50 коп. Всього на 1 марта 5 руб. 50 коп.

Справочний оддія. Календарні відомості. Віторок, 6-го марта. Великий піст. Мч. Феодора, Константина, Фефила та інших, п. Аркадія, пчч. Конона.

Оповістки.

Лікарі та Лікарні. ПРИТУЛОК ДЛЯ ПОРОДІВ. М. І. Дмитрієвої-Линчевської. Ця дотримал злі-спец. Прим. секр. вагіт. і породів у всяку пору. Мар. Благодієнська 44.

Кабінет зубного Дем'яновича. Гойня, пломбування і вставка штучн. зуб. Прим. 9—12, 3—6 годнів. Носотерівська, 36.

КВАТИРИ. Готель «Україна» віддає в найми кім. НАТИ по міс. і надобу, незорого Вульва-Кукур, 34.

Вийшов в продаж новий портрет в ФАРБАХ Т. Шевченка. ДВА ВИДАННЯ: 1) 24x31 сант. (без білих країв) на дебілому білому картоні, ціна 1 руб. теж на тонкому, наклеяний на кольоровий картон, ціна 75 коп.

ПРАЦЯ БАНДУРИ. гарного виробу добавні робить і продає ПАП ЛИНСЬКИЙ. КИЇВ, ЗЛАТОУСТОВСЬКА, 12, кв. 5. 10-152-6

Шук. посади. швейц. Могу загог. 50 р. Басейна 13, кв. 24 Ів. ІСАКОВУ.

ОСТАЧА УКРАЇНСЬКОГО КАЛЕНДАРЯ-КНИЖКИ. видавництва «СТРУМОК» продається во знизкою по 5 коп. в УКРАЇНСЬКІЙ КНИГАРНІ (Возавіська, 8) і КРАМНИЦІ «ЧАС» (Театральна пл. 48).

СТЕФАНІК. Оповідання. (на кращому папері) ц. 70 коп. В. ГРИНЧЕНКО. Якої нам тр-ба школи ц. 4 коп. Народні вчителі та вкраїнська школа ц. 5 коп.

Кладив СЕРГІЙОВИЧА РОГІНСЬКОГО. До контрактів загот. веліч. Годинників рижн. фабрик, браслетів, брошок, кулонів, медальонів, запонок, сережок, хрестиків, обручок.

ЗАСІВ. Ціна на рік 3 руб., на пів року 1 руб. 60 коп., на 3 місяці 85 коп. Хто виписе ЗАСІВ за цілий рік, той дістане всі №№ починаючи з першого, а так само дурно додаток: Повний збірник творів Івана Котляревського в 3 томах.

Вийшов в продаж новий портрет в ФАРБАХ Т. Шевченка. ДВА ВИДАННЯ: 1) 24x31 сант. (без білих країв) на дебілому білому картоні, ціна 1 руб. теж на тонкому, наклеяний на кольоровий картон, ціна 75 коп.

Настільна та постільна ВІЛИЗНА. С-т Петербурзька фабрика білизни та краваток. Р. М. Гершман. Прорізна, 2. Телефоня 282.

Катеринославі. в книгарні Лозинської на Проспекті. Приймається передплата на газ. «РАДА» на таких-же умовах, як і в конторі газети, а також продаються окремі №№ в роздріб.

В БОРИШПОЛІ. в роздріб купувати, «РАДУ» можна в книгарні «НАЧАЛО», там-же продаються і всякі українські книжки.

Кладив СЕРГІЙОВИЧА РОГІНСЬКОГО. До контрактів загот. веліч. Годинників рижн. фабрик, браслетів, брошок, кулонів, медальонів, запонок, сережок, хрестиків, обручок.

ЗАСІВ. Ціна на рік 3 руб., на пів року 1 руб. 60 коп., на 3 місяці 85 коп. Хто виписе ЗАСІВ за цілий рік, той дістане всі №№ починаючи з першого, а так само дурно додаток: Повний збірник творів Івана Котляревського в 3 томах.

Вийшов в продаж новий портрет в ФАРБАХ Т. Шевченка. ДВА ВИДАННЯ: 1) 24x31 сант. (без білих країв) на дебілому білому картоні, ціна 1 руб. теж на тонкому, наклеяний на кольоровий картон, ціна 75 коп.